

Зміст

1. Зарубіжна література для дітей як сегмент світової літератури	1.1. Зарубіжна література для дітей як пласт світової літератури і навчальна дисципліна	11
	Сутність літератури для дітей	11
	Специфіка літератури для дітей	13
	Функції літератури для дітей	15
	1.2. Історія літератури для дітей	17
	1.3. Вивчення і критична рецензія текстів для дітей	21
2. Доісторична та історична спадщина народів світу в дитячому читанні	2.1. Біблія для дітей	25
	2.2. Міфи Давньої Греції	29
	2.3. Фольклорні роди і жанри	32
3. Французька література для дітей	3.1. Витоки французької літератури для дітей Франсуа Рабле	43
	3.2. Твори письменників XVII ст. у колі дитячого читання	48
	Шарль Перро	50
	Жан Лафонтен	54
	Франсуа Фенелон	56
	П'єр Корнель	57
	Мольєр (Жан-Батіст Поклен)	57

	3.3. Зародження традицій літератури для дітей у письменстві XVIII ст.	58
	Жан-Жак Руссо	59
	3.4. Французька література XIX ст. для дітей	60
	Жорж Санд (Аврора Дюпен)	61
	Едуард Лефевр де Лабуле	62
	П'єр Лашамбоді	63
	Віктор-Марі Гюго	63
	Александр Дюма	66
	Жуль Верн	67
	Гюстав Емар (Олівер Глуа)	70
	Бернарден де Сен-П'єр	71
	Фредерік Стендалль (Марі-Анрі Бейль)	72
	Проспер Меріме	72
	Альфонс Доде	73
	Гектор Мало	75
	3.5. Література початку XX ст. для дітей	77
	Антуан-Марі-Роже де Сент-Екзюпері	78
	Марсель Еме	81
	3.6. Французька поезія для дітей від Середньовіччя до ХХІ ст.	82
	Поль Верлен	83
	Гійом Алоллінер	85
	Моріс Карем	86
	Робер Деснос	88
	Жак Превер	89
	Клод Руа	91
	П'єр Гамарра	93
	Мадлен Лей	94
	Жак Шарпантро	94
	Жан-Люк Моро	95
	3.7. Творчість сучасних французьких письменників для дітей	95
4. Російська література для дітей	4.1. Виникнення і становлення російської літератури для дітей	98
	Передісторія російської літератури для дітей	98
	Становлення літератури для дітей у Росії	100
	4.2. Російська література XVII ст. для дітей	103

	4.3. Розвиток літератури для дітей у XVIII ст.	107
	4.4. Російська література XIX ст. для дітей	111
	Російська періодика для дітей XIX ст.	112
	Розвиток жанрів казки та байки	113
	Іван Крилов	115
	Російська поезія XIX ст. для дітей	116
	Олександр Шишка	117
	Олександр Мерзляков	117
	Михайло Лермонтов	118
	Олександр Пушкін	119
	Василь Жуковський	124
	Петро Єршов	126
	Художня проза для дітей у XIX ст.	127
	Володимир Одоєвський	129
	Лев Толстой	130
	Максим Горький	132
	(Пешков Олексій Максимович)	
	4.5. Письменство для дітей у Росії XX ст.	135
	Корній Чуковський (Микола Корнійчуков)	136
	Самуїл Маршак	138
	Олексій Толстой	140
	Аркадій Гайдар (Аркадій Голіков)	141
	Віталій Біанкі	142
	Микола Носов	144
	4.6. Сучасна російська література для дітей	145
	Михайло Яснов	146
5. Німецька література для дітей	5.1. Витоки і становлення німецької літератури для дітей	149
	5.2. Література доби Відродження	152
	5.3. Твори для дітей письменників XVIII—XIX ст.	154
	Проза для дітей XVIII—XIX ст.	154
	Рудольф-Еріх Распе	155
	Крістоф-Мартін Віланд	157
	Брати Грімми	158
	Ернст-Теодор-Амадей Гофман	163
	Вільгельм Гауф	166
	Поезія XVIII—XIX ст. для дітей	169

5.4. Розвиток німецької літератури для дітей у ХХ ст.	171
Ганс Фаллада	174
Отфрід Пройслер	175
Еріх Кестнер	177
Джеймс Крюс	180
Петер Хертлінг	183
Міхаель-Андреас-Гельмут Енде	184
5.5. Німецька література для дітей кінця ХХ — початку ХXI ст.	186
Кірстен Бойє	188
Корнелія Функе	189
6. Література для дітей письменників Великої Британії	192
6.1. Джерела англійської літератури для дітей	198
6.2. Твори для дітей епохи Просвітництва	199
Даніель Дефо	201
Джонатан Свіфт	201
6.3. Англійська поезія XVIII—XIX ст. для дітей	202
Льюїс Керролл (Чарльз Латвідж-Доджсон)	208
Чарльз Діккенс	211
Роберт-Льюїс Стівенсон	213
Оскар Вайлд	217
Джозеф-Редьярд Кіплінг	219
Беатрікс Поттер	223
Джеймс-Метью Баррі	223
6.5. Фантастична і пригодницька англійська література для підлітків	226
Герберт-Джордж Велс	226
Артур-Конан Дойл	227
6.6. Англійська література для дітей ХХ ст.	229
Алан Мілн	230
Вільям-Сомерсет Моем	231
Рафаель Сабатіні	232
6.7. Поетичні твори ХХ ст. для дітей	233

6. Англійська проза для дітей	
другої половини ХХ — початку ХХІ ст.	238
Роальд Дал	239
Клайв-Степлс Льюїс	241
Джон-Рональд-Руел Толкін	243
Доналд Біссет	246
Джеральд-Малком Даррелл	248
Памела-Ліндо Треверс	250
Джоан Ейкен	252
Джаклін Вілсон	253
Джеремі Стронг	255
Джоан-Кетлін Ролінг	256
7. Скандинавська література для дітей	
7.1. Фольклорні джерела скандинавських літератур	260
Норвезький фольклор	261
Шведський фольклор	265
Фольклор Данії	266
7.2. Скандинавські дитячі письменники XIX ст.	268
Ганс-Христіан Андерсен	268
Захаріас Топеліус-молодший	274
Сельма-Оттілія-Лувіса Лагерлеф	278
Ельса Беськов	281
7.3. Скандинавські дитячі письменники ХХ ст.	281
Марія Гріле	285
Туве Янсон	286
Астрід-Анна-Емілія Ліндгрен	290
Барбру Ліндгрен	295
7.4. Сучасна скандинавська література для дітей	296
8. Італійська література в дитячому читанні	
8.1. Витоки і становлення італійської літератури для дітей	304
Джамбаттиста Базиле	305
Карло Гоцці	307
8.2. Італійська література для дітей XIX ст.	308
Карло Коллоді (Лоренціні)	311
Едмондо де Амічіс	313
8.3. Італійська література ХХ—ХХІ ст. для дітей	313
Джованні Піреллі	314
Сільвіо Д'Аріо (Еціо Кампіароні)	315

	Італо Кальвіно	316
	Джанні Родарі	317
	Марчелло Арджіллі	321
	Рене Реджані	323
	Лука Новеллі	324
	Муні Вітчер (Роберта Ріццо)	326
9. Польська література для дітей	9.1. Передісторія польської літератури для дітей	329
	9.2. Польська література XIX ст. для дітей	332
	Марія Конопницька	334
	9.3. Творчість польських письменників XX ст. для дітей	337
	Януш Корчак (Генрік Гольштіт)	339
	Юліан Тувім	342
	Ян Бжехва (Ян-Віктор Лесман)	345
	9.4. Сучасна польська література для дітей	347
10. Література письменників Північної Америки для дітей	10.1. Фольклор народів Америки	351
	10.2. Література США доби романтизму у дитячому та юнацькому читанні	355
	Ранній американський романтизм (1820—1830)	355
	Джеймс-Фенімор Купер	355
	Зрілий (пізній) американський романтизм (1840—1850)	357
	Едгар-Аллан По	357
	Наташія Готорн	360
	Герман Мелвілл	361
	Генрі-Водсворт Лонгфелло	362
	Емілі-Елізабет Дікінсон	364
	10.3. Реалістична література XIX ст. для дітей	364
	Марк Твен (Семюель Клеменс)	364
	Гаррієт Бічер-Стоу	367
	Мері Додж	368
	Луїза Олкотт	369
	Томас-Бейлі Олдріч	370
	Френсіс-Брет Гарт	371

10.4. Американська література для дітей початку ХХ ст.	372
Джек Лондон	373
Джеймс-Олівер Кервуд	375
О'Генрі (Вільям-Сідні Портер)	376
Ліман-Френк Баум	379
Елеонор Ходгман-Портер	382
10.5. Американська література для дітей першої половини ХХ ст.	383
Джером-Девід Селіджер	387
Арнольд Лобел	389
10.6. Американська література для дітей другої половини ХХ ст.	391
Джек Керуак	391
Моріс Сендак	392
10.7. Американська поезія для дітей другої половини ХХ ст.	397
Доктор Сьюз (Теодор Сьюз-Гейзел)	397
Джон Чиарді	400
Шел Сільверстейн	401
10.8. Пригодницька і фантастична література для дітей ХХ—ХХІ ст.	403
Кетрін Патерсон	404
Крістофер Паоліні	406
Рей-Дуглас Бредбери	407
Урсула Ле Гуїн	410
Енн Брамарес	413

1.

Зарубіжна література для дітей як сегмент світової літератури

1.1. Зарубіжна література для дітей як пласт світової літератури і навчальна дисципліна

Зарубіжна література для дітей — пласт світової літератури, написаної письменниками різних національностей різними мовами і адресованої дітям; це твори світової літератури, які увійшли до кола дитячого читання. Однак і досі нерозв'язаними залишаються не тільки проблеми розбіжностей тлумачення понять «література для дітей» і «дитяча література», окреслення специфічних ознак цієї літератури, а й проблема критичного переосмислення запропонованих юним читачам творів, з яких формувався своєрідний канон. Професійних інтерпретацій потребують перекладені українською мовою твори для дітей сучасних зарубіжних письменників, тексти-адаптації.

Сутність літератури для дітей

Література для дітей — це не тільки «певна сукупність літературних творів, написаних або адаптованих для дітей із цілком певною метою: звертатися до дитячої уяви, емоцій та почуттів,

впливати на дитячі пізнавальні здібності, розвивати смаки та вподобання, розважати дитину» (за О. Папушею). Це також одна із філологічних дисциплін, яку викладають у вищих навчальних закладах. Як правило, вона складається із двох частин: української літератури для дітей та зарубіжної літератури для дітей. *Предмет вивчення курсу* — історія і теорія української та зарубіжної літератур для дітей. *Метою навчальної дисципліни «зарубіжна література для дітей»* є вивчення історії літератури різних народів, адресованої дітям, інтерпретування художніх творів, що увійшли до кола дитячого читання.

Завдання «Зарубіжної літератури для дітей» полягає в ознайомленні студентів із особливостями розвитку дитячої літератури в низці національних літератур; висвітленні біографічних та креативних аспектів найвідоміших авторів книжок для дітей; аналізуванні творів зарубіжних письменників, які ввійшли до кола дитячого читання, перекладені українською мовою і запропоновані навчальною програмою з читання та зарубіжної літератури сучасним школярам; сприянні формуванню у студентів знань, вмінь і навичок інтерпретації різних за тематикою і жанровою природою художніх творів.

Вивчення зарубіжної літератури для дітей тісно пов'язане з методикою читання у молодших класах і методикою викладання зарубіжної літератури у старших, а також літературою, педагогікою і психологією, історією і культурологією, філософією.

Тлумачення терміна «дитяча література» — досить суперечливі. У сучасних словниках і довідниках літературознавчого характеру наведено два різні визначення. Ю. Ковалів у першому томі «Літературознавчої енциклопедії» розрізняє «дитячу літературу» і «літературу для дітей» і подає таке трактування: «Дитяча література — усна і писемна словесність, творена дітьми. До неї належать безпосередньо пов'язані з грою різні жанри фольклору... Поняття “дитяча література” охоплює також перші спроби пера юних початківців (поезія, проза тощо), опубліковані в періодиці для дітей».

У «Лексиконі загального та порівняльного літературознавства» Людмила Сердюк вказує інше визначення, вважаючи, що «дитяча література — художні, наукові, науково-популярні твори, які написані для дітей. Найчастіше в це поняття включаються також твори «дорослої» літератури, що назавжди ввійшли в коло дитячого читання». Це тлумачення у «Літературознавчій енциклопедії» Ю. Ковалів пропонує для позначення поняття «література для дітей».